

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire — 60.

Suženjski značaji.

V stari fevdalni dobi podeželsko ljudstvo ni bilo svobodno. Zemlja ni bila njegova brezpogojna lastnina in je zato ni smelo ne odprodajati in ne zamenjavati, osebno in stvarno pravico ljudstva je razsojala grajščinska, zemljiška gospoda, gospoda je dovoljevala dedovanje, privoljevala v ženitve ter urejevala priseljevanja in doseljevanja. Kmet tedaj ni bil neoviran gospodar svojega dela, nehanja in življenja. Koder je vladala nad ljudstvom krivična, nasilna ter za brige svojih podložnikov ne menea se gosposka, je bilo podeželsko življenje zelo hudo breme. Ko je postajalo to breme nezno, ga je skušal vzravnan del kmetskega ljudstva odvreči s silo, po ponesrečenih poizkusih osvoboditve je mrko nosil odrejeno težko kazen, čakal je in končno pričakal čas, ki mu je priznal dostojanstvo njegove osebe in njegovega stanu. Z dnem socialne in gospodarske svobode je tisoč let spečo kmetijstvo nastopilo svojo pot v razmah in gospodarski procvit. Ni še minulo stoletje odtlej in kmet je prvi, najvažnejši in najpotrebnejši stan v narodu in državi.

Doba grajskih valptov, „flegarjev“ in zemljiške gosposke je pozabljena. O njej govori samo še zgodovina. A še so vidni mnogi preostanki starega mišljenja in naziranja. V mnogem z dežele še živi suženjska nprav, marsikdo se še ni priboril do onega svobodnega pogleda, ki daje njegovi osebi in njegovemu stanu ravnopravnost z drugimi osebami in drugimi stanovi. Še je dokaj suženjstva v kmetskem človeku, suženjstva, ki niov nikakem skladu z danes človeku in stanu vobče priznanim dostojanstvom.

Tudi v slovenskem človeku je dokaj preostalega suženjstva. Češče mu je prirojena nenavadna nesamostojnost v mišljenju. V velikih vprašanjih nima svojega naziranja ali si ga ne upa izraziti. Boječe pričakuje, kaj mu bo povedal drugi, takoj si tuje mnenje osvoji in ga, ker je brez lastnih predsodkov, le slabo prebavi. Zato se tako težko izkoplje iz neukosti in nerazsodnosti. Prirojeno je mnogim iz naših vrst nekako klečeplazenje pred tujcem. Naj si tujca prinese ta ali oni veter, v očeh nekaterih bo takoj vzrastel v gosпода, da bo sam strmel ob toliki nesamostojnosti okolice. Suženjskim dušam je lastno, da se neprestano sramujejo sebe, svojega stanu in svoje okolice in povzdigujejo v nebesa drugo osebo, drug stan in drugo, tujo okolico. Manjka jim zdravi ponos, in ne vedo, da ima še berač svojo čast. Tako suženjstvo se le prečešče obda s prefrigano hinavščino in preračunano prilizjenostjo, da končno preostane samo še značaj pasje duše. Od tako hlinjene zavesti manjvrednosti se s studom obračata še cigan in berač.

Naš svet ljubi junake, ljubi borce! Le predobro čuti, da se za suženjskim značajem skriva navadna sebičnost. Suženj je prosjak v pravem pomenu besede, ker prosi z vsako besedo in vsako kretnjo samo milosti in dobrote in mu je ves njegov svet samo v dvojem: jaz suženj — ti gospodar! Jaz sprejemam — ti daješ!

Naš svet trka na dolžnosti, ki jih ima vsak človek, vsak stan in vsak narod. Tudi najmanjšemu človeku na svetu je odkazano njegovo mesto v narodni družini, nihče se ni rodil izven družine, stanu in naroda. Suženjstvo je samo še pravica, žalostna pravica zadnjih kolonizatorjev afriškega in ameriškega kontinenta, v ostalem svetu pa je proglašeno dostojanstvo poedine osebe, čast slehernega stanu in vrednota tudi najmanjšega naroda.

Nikomur na svetu ni zabranjeno, da bi ne branil svoje osebne časti, nobenemu stanu ni predpisano, da se ne sme potegovati za svoj ugled, in nobenemu narodu se ne odreka pravica do narodne borbenosti. Jedro stoletne človečanske kulture je v tem, da vzbujaja vsaka borba za dostojanstvo osebe, stanu in naroda le občudovanje in ne več prezir! Sodobno človeštvo čisla junaštvo borbe za dostojanstvo in pre-

zira suženjstvo kot najnižjo človeško lastnost.

Beseda o suženjskih značajih med nami bodi poziv, naj odstranimo zadnje sledi nekdanjih fevdalnih prilik, ki so teptale poedinega človeka v prah in proglašale pravico grajske gospose in njenih valptov kot edino veljavno. Gradov, gospose in valptov ni več in naj torej tudi ne bo več nikjer suženjstva!

„Balkan balkanskim narodom!“

Bolgarski državni obisk v Berlinu in na Bledu.

Minuli teden je stala v ospredju politične pozornosti Bolgarija. Predsednik bolgarske vlade KJoseivanov se je mudil tri dni na uradnem obisku v Berlinu. Razgovarjal se je s kanclerjem Hitlerjem in zunanjim ministrom Ribbentropom. O razgovorih je izšlo uradno poročilo, ki pravi, da so državniki premetrili splošni položaj in vprašanja, ki se tičejo Bolgarije in Nemčije. Razgovori so potrdili prirčno prijateljstvo obeh držav in njuno voljo da se politično, gospodarsko in kulturno sodelovanje še poglobi.

Svečani sprejem bolgarskega državnika v obmejni Področici in posebno v Berlinu ter obsežna poročila nemške tiska o visokem obisku iz Bolgarije dokazujejo, da posveča Nemčija Bolgariji in bolgarski zunanji politiki podvojeno pozornost in da ji bo nudila vso oporo, da se njeni zahtevi — vrnitev Dobruže in dostop do Egejskega morja — uresniči. Z veliko pažnjo so sledili obisku v Rumuniji in tamošnji tisk je zapisal, da pričakuje Rumunija bolgarsko ofenzivo resno in mirno.

Poset KJoseivanova v Nemčiji se je nadaljeval na Bledu, kjer je imel predsednik bolgarske vlade dvadnevni razgovor z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Cincar - Markovičem. Spriče istočasno v Sofiji otvorjene velike prireditve bolgarskih Junakov in jugoslovanskih Sokolov je zadobil bledski sestanek še poseben pomen. O njem je zapisalo ljubljansko „Jutr“ med drugim: „Že na poti v Berlin je

ministrski je predsednik KJoseivanov stopil v stike z našimi državniki in izjavil, da se je prav sedaj pokazala moč bolgarsko-jugoslovanskega prijateljstva. Tudi na povratku hoče izmenjati misli in poglede z jugoslovanskimi vodilnimi krogi. Trdno smo uverjeni, da bo odlični bolgarski državnik potrdil nezlomljivo moč bolgarsko-jugoslovanskega prijateljstva. Ideja, ki za njo manifestirajo množice Bolgarov in Jugoslovancev v Sofiji, ne more biti v nasprotju z državnimi interesi in z državnimi praksami. Ideal, ki ga začenjata vedno glasneje poudarjati oba naroda, stoji nad valovito površino dnevne politike. — Naj še dostavimo, da je KJoseivanov sostvaritelj pogodbe večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo in da navdušene manifestacije v Sofiji dokazujejo globoke korenine sorodnih čustev obeh južnoslovanskih sosed.

Svarilo italijanskih listov.

V zvezi z vedno bolj perečim vprašanjem priključitve Gdanskega k Nemčiji opominjajo italijanski listi Poljsko, naj ne priliva več olja v ogenj, ker bi to moglo povzročiti svetovni požar. Poljska naj rajši sklene kompromis z Nemčijo. Če bo nadaljevala s svojim izzivanjem, ni izključeno, da bo izbrisana kot neodvisna država z evropskega zemljevida. Italijanski listi obžalujejo, da morajo to povedati, toda to je resnica. Italija je vedno spoštovala Poljsko in bila prijateljica poljskega naroda. Zato smatra za svojo dolžnost,

da predoči Poljski vso nevarnost, ki izhaja odtod, ker se je Poljska pogrešno orientirala in sprejela angleško-francosko zavezništvo. Ta tragična pogreška bi mogla postati usodna za Poljsko. Zato naj se odgovorni činitelji v Varšavi še pravočasno preukrenejo, ker Italija res ne bi želela, da bi zaradi njihove kratkovidnosti Poljska docela izginila z evropskega površja.

„Kri in srce hočeta domov!“

To nedeljo je bilo v mestu Gdanskem več političnih zborovanj, na katerih je govoril politični vodja Gdanskega Forster. Dejal je med drugim, da so Poljaki v Gdanskem samo gostje in nimajo pravice govoriti. Mesto je nemško in nima druge želje, kot da pride čimprej v rajh. Svojo željo opira na tri dejstva: na kanclerjevo obljubo, da stoji za Gdanskim 80 milijonov Nemcev, na nemško vojsko, ki je nedvomno najboljša na svetu, in na prebivalstvo Gdanskega, ki v slučaju potrebe zna nositi tudi puške. Forster je še navajal, da je mesto obdano s poljskimi strelnimi jarki in da grozeče izzivajo poljski topovi. Gdansk pa poljske države ne bo nikdar napadel.

Chamberlainov govor.

V pondeljek se je angleški prvominister spet dotaknil vprašanja mesta Gdansk. Dejal je, da je Gdansk nemško mesto, a gospodarsko ozko povezano s poljskim zaledjem in da je Poljski nujno potrebna vez z Vzhodnim morjem po reki Visli. Chamberlain je še dostavil, da smatra sedanjo ureditev Gdanskega kot svobodnega mesta pravično in dosledno, a eventualne manjše spremembe niso izključene. Končno je izrazil željo, naj bi se Poljska in Nemčija glede Gdanskega sporazumeli, v slučaju poizkusa nasilne rešitve pa bi Anglija držala Poljski dano obljubo.

Trenja na Daljnem vzhodu.

Japonci slavijo dveletnico vojne proti Kitajski z bučnimi proslavami. Njihovi listi podajajo nekako bilanco vojnih naporov ter navajajo, da so uničili skupno 2500 kitajskih letal in 26 kitajskih vojnih ladij, zasedli so kitajsko obalo v dolžini 4000 km, njihova vojska pa gospodari nad vsemi kitajskimi rekami in ostalimi prometnimi žilami. Dostavljajo še, da bo njihova vojska izvedla nalogo do konca. Japonski ministrski predsednik je izjavil, da ustvarja Japonska na Kitajskem nov red, po katerem se bodo v posameznih pokrajinah sestale pokrajinske kitajske vlade, ki bodo podrejene osrednji kitajski vladi. Ta vlada bo v prijateljskih odnosih z Japonsko. — K dveletnici vojne na Daljnem vzhodu pišejo tudi drugi listi. Med drugim trdijo, da je zasedena od Japoncev komaj desetina Kitajske in da Japoncem zdaleka primanjkujejo vojaki, ki bi vse pokrajine zadostno zasedli in zaščitili. — Medtem se vršijo med Japonsko, Anglijo in Francijo pogajanja, ki naj zagamčijo nadaljni obstoj evropskih nasebin na kitajski zemlji. Pogajanja spremljajo burne japonske demonstracije proti omenjenima državam. — Na mandžursko-mongolski meji pa se razvijajo vedno ostrejši boji. Razvija se očividno japonsko-sovjetska vojna.

Onkraj velike luže.

Ameriški predsednik Roosevelt je nedavno predlagal kongresu, naj se doslej veljavni nevtralnostni zakon, ki prepoveduje izvoz slehernega blaga v vojne namene, spremeni v toliko, da v gotovih okoliščinah predsednik lahko dovoli izvoz. Rooseveltov namen je očitno. Podpreti hoče fronto demokra-

Pogled na krov vojne ladje.

Zander-V.

tičnih držav. Dočim je parlament predsednikov predlog takoj osvojil, je senat predlog spremenil tako, da bi ostal še nadalje prepovedan izvoz smrtonosnega orožja. Lahko pa se predsednik odloči za prodajo letal, motorjev, bencina, bombaža in drugega nesmrtonosnega blaga. — Roosevelt in državni tajnik Hull sta nato izjavila, da bosta opozicijo kmalu strla, posebno še za to, ker znaša njena večina samo bora dva glasova. — Listi priobčujejo v tej zvezi tudi številke ameriške vojne industrije ter dokazujejo, da cvete ameriškim orožarnam pšenica in grede njihovi dobički v težke milijarde. — Ameriško delavstvo z gospodarskimi prilikami še nikakor ni zadovoljno. Pred dnevi je stavkalo 100.000 zidarjev, da izsilijo podporo brezposelnim tovarišem.

Teden v besedi.

Egipt in Jugoslavija. Na Bledu in na Brdu pri Kranju, kjer biva knez Pavel, se je mudil egiptovski zunanji minister Jahija paša. Vsebina njegovih razgovorov z jugoslovanskimi državniki je ostala nepoznana, sestanek sam pa je vzbudil obilo pozornost. Egiptovski poslanik v Berlinu je pojasnil, da so vesti o sklenitvi vojaške zveze med Egiptom in Jugoslavijo neresnične.

Francija proslavi 14. julija svoj narodni praznik. Pariških proslav se bodo udeležili vsi predstavniki francoskega imperija. Iz Anglije bo dospelo vojno brodovje in letalstvo.

Grof Ciano se je podal v Španijo, ker so ga sprejeli z velikimi častmi.

Koncem julija bo italijanska mornarica imela v Sredozemskem morju velike manevre.

Francoska vlada je izdala več ukrepov, ki naj podprejo številnejše podeželske družine. Posebne ugodnosti bodo deležni novoporočenci, ki ostanejo na kmetih. Vlada hoče z ukrepi zvišati število rojstev.

Anglija je kaj radodarna z denarjem. Svojim zaveznikom je namenila za oborožitev celih 100 milijonov funtov. Posojila dobijo Poljska, Grčija, Rumunija in Turčija.

Berlinske vlada je odslovila angleškega konzula na Dunaju, ker ga je osumila vohunstva.

Madžarski visoki komisar za Podkarpatsko Rusijo je prevzel v Užhorodu svoje posle.

V Egiptu so odkrili grobnico faraona Tanisa. V grobnici se nahaja tudi od faraona ugrabljeni zlati zaklad judovskega kralja Salamona. Zaklad je bajne vrednosti.

Angleži nameravajo kljub italijanskim protestom utrditi sueški prekop in utrdbi opremiti z modernim orožjem.

Češki fašisti, ki so delali skupni narodni organizaciji Čehov toliko nepriklj, so se sedaj razšli. Članstvo je stopilo v skupno narodno stranko.

Inozemski listi obširno poročajo, da nameravata Nemčija in Italija urediti južnotirolsko vprašanje na ta način, da izselita južnotirolske Nemce bodisi v Nemčijo ali južno Italijo. Po teh poročilih bi se del južnotirolskih kmetov naselil v južnem predelu naše dežele.

Nemške radio-postaje so pričele z oddajami v poljskem in ukrajinskem jeziku.

Italijanska vlada je odredila, da se bo za vso državo izdelovala enotna moka in tako zagotovila letoletna prehrana.

Pet mest v češkem protektoratu je dobilo nemške komisarje in so bili mestni odbori razpuščeni.

Ameriški milijonar Thaw potuje preko evropskega kontinenta v indijski Bombay. S seboj vodi 10 avtomobilov s spalnico, salonom, kopalnico, kuhinjo i. dr. Ima svojo električno centralo in svoj radio.

V madžarsko mesto Kecskemet je udrta tropa divjih konj in pripravila velik nered. Po dolgem času so jih spet pregnali na pašo.

Iz Brazilije se je vrnilo 600 Nemcev, ki so si tamkaj pripravili svojo kolonijo, a je postalo življenje zanje neznosno. Njihov vodja bivši minister Thaler je v koloniji umrl.

Slovenijo je posetil princ Harald, brat danskega kralja.

Jugoslovanski listi postavljajo novico, da je predsednik senata dr. Korošec nevarno obolel, na laž. Dr. Korošec je zdrav.

Sokolske tekme v Sofiji

so se jugoslovanski Sokoli udeležili v 10 posebnih vlakih. Slovencev je med njimi okroglo 2000. V bolgarski prestolnici bodo tekmovali z bolgarskimi Junaki in Junakinjami. Pokrovitelj tekem je bolgarski car Boris, v častnem predsedništvu pa so poleg članov vlade še druge osebnosti sofijskega javnega življenja. Prireditev bo v znamenju jugoslovansko-bolgarskega bratstva in ji pripisujejo poudarjen narodni značaj.

O sporazumu

med Srbi in Hrvati se je minule dni razgovarjal min. predsednik Cvetkovič z merodajnimi državniki povodom svojega bivanja na Bledu. Dejstvo, da so bili kmalu nato vabljivi v Beograd odlični poznavalci državnega prava, nakazuje, da se resno dela na zblizanju dveh bratskih narodov.

To in ono. — 16. julija je v Št. Danijelu nad Prevaljami prosvetni dan, katerega se udeleži tudi ban dr. Natlačen. Med drugim bodo igral „Miklovo Zlato“. — V Nišu so zborovali jugoslovanski gledališki igralci. — Letošnja žitna žetev je srednje dobra, donos koruze pa rekorden. Manj je založen živinski trg. Svinj primanjkuje, govedo pa nima povoljne cene. — Vlada je dovolila 30 milj. posojila združnim zvezam. — Vzorno je urejena cerkvena nedeljska služba na slovenskih planinah. Organizacijo ima v rokah Aljažev klub. — V Beogradu se mudijo francoski, angleški in ameriški akademiki in bodo imeli več prireditev z jugoslovanskimi dijaki. — Na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda so v vseh slovenskih krajih prav slovesno kresovali. — V septembru bo v Beogradu mednarodna avto-dirka, katere se udeležijo najboljši evropski dirkači.

Ko so se zaprla šolska vrata...

Narodnjak učeči se mladini.

Star sem. Mislim na mladost. Še bolj pa na mladino, na naš cvet, našo nado in prihodnost. V spomin mi prihajajo bivši naši narodni delavci, učitelji in voditelji, naša zaslomba. Ni jih več. Gledam mladi, novi rod. Staro srce mi veselo poskakuje, ko si predstavljam zbrano slovensko dijaško družino in še v duhu z njo zbrano mladino iz prosvetnih krožkov in naših družin. Ta nadebudni, mladi krog smatram v idealnem optimizmu za dediče naroda, dediče vsega narodnega imetja, nepremičnega in premičnega, gmotnega, duševnega in duhovnega, za nositelje slovenske tradicije, skrinje naših biserov, hvaležne prejemnike, hranitelje in branitelje, množitelje in izročitelje pomnoženega

Iz naše države

Ureditev vprašanje Judov.

Izšle so nove odredbe, ki urejajo položaj Judov v naši državi. Judje bodo odslej združeni v posebni židovski zvezi, ki bo imela svoj sedež v Berlinu in svoje podružnice v vseh večjih mestih. Zveza bo vrhovno predstavništvo Judov, urejevala bo izseljevanje, upravljala in ustanavljala bo judovske šole in reševala še druga judovska vprašanja. Zvezo bo nadziral notranji minister. Zvezi je naročeno, da mora ustanoviti za otroke judovskih starišev zadostno število šol in sicer poleg osnovnih tudi strokovne in srednje šole. Šolstvo bo nadziral prosvetni minister. Končno bo imela zveza nalogo, da podpira obubožane judovske družine. „Völkischer Beobachter“ še pripominja, da je nova uredba prispevek k rešitvi judovskega vprašanja v Nemčiji, dokončna rešitev bo dosežena šele s trenutkom, ko zapusti zadnji Jud nemško ozemlje.

Mladinsko taborišče v Bačah.

Taborenje nemške mladine v Bačah so zaključile proslave povodom inspekcije prosvetnega ministra Rusta. Minister je došel v Bače v spremstvu dr. Seyss-Inquarta, nakar so se vršile športne tekme. Popoldne se je vršila večja družabna prireditev, pri kateri je med drugimi govoril minister Seyss-Inquart.

Iz protektorata.

Za večja mesta v protektoratu so bili imenovani namesto občinskih svetov državni komisarji. — Radio-postajo v Pragi in Brnu je prevzela država. — V Moravski je bilo otvoreno prvo NSV-taborišče. — V znojmskem okraju je toča uničila v široki okolici vse vinske trte. — Češki „P o l e d n y“

list“ poziva vodstvo češkega naroda, naj se bavi pretežno z gospodarskimi in socialnimi vprašanji naroda in tako vodi ljudstvo v zaželjeni notranji mir. — Industrija v Češki in Moravski beleži v zadnjih mesecih pravnaten podvig. Posebno intenzivno je izdelovanje cementa in opeke. — Približno 51.000 čeških delavcev je zaposlenih v bivšem rajhu. Nad 150.000 pa jih je našlo zaposlitev doma.

Dunaj

dobi v kratkem visoko šolo za modo in okus. Drž. organizacijski vodja dr. Ley je že odobril načrt in bodo v kratkem začeli graditi poslopje. Povodom svojega dunajskega obiska je govoril dr. Ley pol. vodjem in dejal tako: „Ljudstvo je kot otrok. Ne smemo ga kregati, ker je otrok mlad in ker ima vero in zaupanje. Če je često kljubovalen in poreden, ga je treba znati voditi. Vodstvo je naloga stranke, ki je sestavljena iz vseh slojev in poklicev.“

Vesti iz Jugoslavije

Kongres Kristusa Kralja

v dneh od 25. do 30. julija bo privabil v Ljubljano odlične cerkvene dostojanstvenike iz vseh predelov sveta. O kongresu na slovenski zemlji pišejo vsi katoliški listi sveta, že zdaj prihajajo pozdravi iz najrazličnejših dežel. Kongresna predavanja obravnavajo verski in nrvni prepoved sveta in se bodo vršila v vseh svetovnih jezikih. V nedeljo 30. julija zaključijo kongres veličastna pontifikalna maša na Stadionu in popoldanski spreved katoliških organizacij vseh zastopanih narodov.

Podlistek

Vajansky Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(25. nadaljevanje.)

„In po posvetu se razleté domov, po krčmah in kazinah — sovražnik pa zmaga, Višnja, prazna glava, zloglasen človek, z razvalenim in razdrapanim premoženjem, kričač, lažnivec, imponira vsemu mestu in terorizira meščanstvo! Da, en človek ume pribiti na zemljo vso to filistejsko armado modrih svetovalcev! Po delu kipi razum, dolgo se spominjajo naukov in do smrti gonijo to ubogo besedico „če bi“. A stvar je tako enostavna! Višnja nas tlači, Višnje je treba napraviti neškodljivega.“

Skoro strahoma se je ozrl Dušan v Holana. Prestrašil se je njegovega rezkega glasu, njegovih srdito skrivljenih ust.

„Po glavah vas bijejo kakor kače,“ je nadaljeval, „a vi komaj da zmignete z repkom. Jadikovanja, jadikovanja in zopet jadikovanja. Človeka gane en bolesten vzdih, to večno cmerikanje se gabi. Gabi se mi vsa ta naša bojazljiva svojat, to čakanje, to oklevanje!

Tu treba dejanja! Prihajajo, da mi vržejo očeta iz šole! Kako — ali bomo to gledali s prekrižanimi rokami, he?“

„Branili ga bomo pred zakonom!“ je nesmelo pripomnil Dušan — nemoč, do katere nas je privedla usoda, ga je plašila.

„Zakon?“ se je zasmeljal Milko in šel ven. Dušan mu je sledil.

Idoč mimo hiše Jablonskega, sta opazila, da so vsa okna razsvetljena. Klavir je igral polko, skozi odprta okna so bili videti plesoči pari.

„Sveta Ana,“ je rekel Holan, „god stare Cerovske.“

„In rojstni dan Adelin,“ je pomislil Evgen, tožno sklonivši svojo glavo.

„Vas ni tam! Kakšna novost to?“

Dušan ni odgovoril.

„Gotovo slave rodbinski praznik, pri katerem ima tudi gospod Bauer svoj primeren delež. Srečal sem ga v kočiji Jablonskega, v rokah je držal ogromen šopek kamelij.“

Evgen Dušan ni mogel prenesti svita iz oken. Vrnil se je v Humen.

Holan je našel svojega očeta pod lipo.

„Ali si se že izdivjal, se ti je že ohladila vroča kri? Blagoslovljeni, ki so tihi! V ponižnosti je moč, Miloslav! To boš izkusil!“

„Meni ni Bog dal daru ponižnosti, oče. Hinavec bi bil, ako bi se delal tihega.“

V meni vse vre in kipi in mora izbruhniti.“

„Burja v lužici vode,“ je dejal starček. „Moč čutiš, pa to je prav za prav slabost in večno padanje. Spoznaj se in boš manj cenil svoje moči.“

Globoko so se doteknile očetove besede Milkovega srca. Resnico je čutil v njih. Saj so danes pri pristavi zlomila vsa njegova železolomstva ob zvezdnatih očeh mladega dekleta. Gnev ga je zapuščal — na ustih je čutil sladki poljub. Nehote je zamežiknil z očmi. Skozi odprta okna gosposke hiše so zveneli glasovi piana, je zvenel spev.

„Tam poskakuje strunena nožica krasne Ele,“ je pomislil; „nje svežo deklisko lepoto občuduje roj bedastih gratulantov!“ Bolno mu je bilo krog srca.

Čez nekoliko dni je prišla preiskovalna komisija in v nji tudi Jablonsky. Milko je zbobnal vso vas skupaj. Stari učitelj je bil priljubljen — saj je bil vzgojil celo generacijo. Vaščani so se prazniško oblekli in se drenjali krog šole. Deputacija je pridrdrala v vas na nekoliko vozeh. Kmetje so se umaknili prvemu, v katerem je sedel Višnja. Zaslislali so nekoliko prič, največjih pijancev v vasi — to samo tako zaradi lepšega, saj je bila sodba že vnaprej gotova: učitelju se vzame njegovo mesto — deputacija je šla iz šole — kmetje so

sneli klobuke in se spet umaknili s poti. Milko je škripal z zobmi, bledele. Kako krasne, junaške namere je imel, kako je v njem vrela sla pokazati tej „bojazljivi sodrgi“ neustrašnega moža!

Kam se je dela vsa njegova energija? Tihi, ponižni stavec pa je šel za gospodo gologlav, vzravnaval se, stresel s sivimi lasmi in zaklical s preroškim glasom:

„Zastonj se dvigate zoper služabnika božjega, zastonj vsi vaši napor!“ Njegov glas je zvenel krepko, zmagovito. „Gospod, pravdaj se s tistimi, ki sodijo mene, bojju se proti tem, ki se bojujejo zoper mene! Primi svoj grb in ščit in vstani mi na pomoč! Osramočeni naj bodo in rdečica naj zalije vse, ki preiskujejo mojo dušo! Njih pot je temna in spolzka! Duša moja se veseli v Gospodu in se raduje v njegovi rešitvi.“ Ljudje so nemo obstopili starca — možki so stresali z glavo. Ženske so na glas jokale in celo pošiljale grožnje za inkvizitorji. Žalibog ima pri nas ženska čisto več poguma, nego možki. Milko je stal sredi ljudi.

Ko je Jablonsky šel mimo njega, je sklonil glavo stari, blagi grešnik.

„Gospod patron je vzel v zaščito svojega klienta!“ je zlobno kriknil Milko in roka se mu je krčevito usločila.

Dalje sledi.

in spopolnjenega narodnega bogastva. Vigredne vejice na veji slovenski in na deblu slovanskem!

Oko mi žari in lice vedri, če vas štejemo. Slutim in čutim, kako se usihajoče drevo spet pomlaja, v svežih mladikah oživlja in v čvrstijih koreninah v zemljo poganja. Pa so spet trenutki, ko se s tega bo v srcu vprašujem: Ali boš, mladi slovenski rod, močan dovolj za vse, kar je in kar še pride? Boš ostal trden, zdrav, orjak po duhu in telesu, zvest od zgoraj danemu poklicu, narodu v čast, domovini v blagor, Bogu v čast?

Le malo obetajo trenutne naše narodne razmere, neprilike jemljejo dostikrat pogum najkorajnejšim. Naš ubogi narod ne more mladini nuditi velikih ugodnosti, služb, časti in nagrad. Naš narod ne daje ničesar, kar v velikem svetu mika in kaj nese. Le ljubezen in žrtev zahteva slovenski narod. Slovenecem se ponujajo lavorike samo v kraljestvu idealizma in sicer najčistejšega, največjega in najbolj junaškega. Duhovno in duševno kraljestvo je vaša arena in domena, vi mladci naši, v materializmu bi se vaša mladost le udušila in bi narod pokopala. Korenine slovenskega narodnega idealizma so v najglobljem duhovnem svetu, v nadnaravi. Samo zvezani z Duhom vseh duhov, tem vsemočnim zaveznikom in virom vsega življenja, smo Slovenci nepremagljivi. Ločitev od Duha bi bila naša smrt tako gotovo, kakor je odmik sonca smrt za našo zemljo. Za naš narod velja velika beseda, da mu bo smrt pritisnila svoj pečat na njegovo čelo s trenutkom, ko ne bo v njegovih vrstah več spoštovanja onih sinov, ki so darovali svoje delo in življenje v službo Najvišjega.

Druga velika skrb me navdaja. Tvoji osebni rasti velja, učeča se mladina! Ali boš ostala značajna, zvesta visokim vzorom in boš srečno priveslala do cilja? Veliki svet je odet v mikavno obleko čarovnice Kirke, ki vabi ljudi s čarobnimi sredstvi plehkega materializma — stremljenja za užitek, koristjo in osebnostno slavo — v svoj strašni krog in jih spreminja v živali. O Odiseju pravi grški Homer, da je sebi in tovarišem zamahnil ušesa, da jih ne bi zmotili in zvalili sladki glasovi sirenskih deklic. Sam se je dal privezati k močnim stebrom, da ni omahnil. Previdno so krmarili njegovi junaki skozi smrtno nevarne pečine med Skilo in Karibdo. Ta prelepa primera naj kratko in jasno izpove, kar čutim in kar čutijo z menoj vsi vaši starši: Ostanite čisti, krepostni, trdni v zvestobi do Boga in naroda!

Naj vam predočim še mikaven vzgled! Vzor slovenskega mladeniča bodi veliki apostol Slovanov in modroslovec Konstantin, ki slovenski narodi častijo kot sv. Cirila. Slabotnega telesa je bil, a bistre glave. 7 letnemu dečku se je sanjalo, naj si po očetovem naročilu voli nevesto. Izbral si je v sanjah najlepšo devico, nazvala se mu je Modrost in obljubil ji je zvestobo svoje žive dni. Odtlej je mladi Konstantin živel v silovitem hrepenenju po pravi modrosti. V knjigi „Sv. brata Ciril in Metod“ navaja naš Matija Majar neko prigodico iz Cirilovega mladega življenja: Ciril je bil lovec ter je strastno ljubil svojega sokola, kateri mu je prinašal plen. Ko je nekega dne lovil na polju, se mu ptica dvigne v višave, zaman jo ure dolgo pričakuje — ni se več vrnila. Ves potr vsled izgubljene ljubljene mladi Ciril dva dni ni ničesar jedel. To ga je ozdravilo. Spoznal je kako nevarno je, če se srce naveže na kakšno stvar, in kako vse veselje hipoma mine. Odtlej se je v nemal za dobroto duha in duše. Vse življenje je kljub veliki modrosti ostal ponižen, bil vzgled svete nedolžnosti, velikani duše in duha.

Učeča se mladina! Ostanite mlada, mlada po duhu in telesu in ves svet bo ob vaših nogah! Zdrava! Alojz.

Očetovo srce. Sultanov sin iz Trenskega na Malajskem otoku se je v Londonu oženil s hčerjo nekega krojača. Sultan ni hotel o tem zakonu slišati ničesar in je prepovedal sinu povratek v domovino. Mladi princ je prijel za delo in služil, žena mu je pomagala. Starec se je končno omehčal in poklical zakonca domov, da se osebno prepriča, je li mlada nevesta res vredna tolikšne ljubezni njegovega sina

Čirom naše zemlje

Iz življenja davnih prednikov

Piše H. A.

Vselej me je dražilo, kadar sem bral očitke, da se ljudje nič ne naučijo iz zgodovine, ali pa trditev, da je zgodovina učiteljica človeštva. Vprašam: Kje pa so učitelji zgodovine? Kdo jo dobro zna in dobro predava? Še posebej našo slovensko in slovensko zgodovino? Že res, knjige imamo. Marsikaj se je že pisalo, a ne bo odveč, če naš časnik prinese kaj iz življenja starih naših prednikov. Poučimo se naj, kakšni so bili oni, katerih pozni potomci smo. Zvedeli bomo dobre in slabe lastnosti in čine, vredne posnemanja ali obžalovanja. Kakor v ogledalu bomo spoznali sebe, dobro in slabo dediščino po krvi in duhu iz davne minule dobe. Zgodovina nam bo kazala kreposti in dobra dela, strasti in pregrehe, hudobije in slabosti, da se poprimemo dobrega in varujemo slabega. Gledali bomo kvar izvirnega greha v očeti in nas otrocih. Zraven bomo študirali, koliko bi nam še poganski predniki mogli biti v vzgled in koliko smo jim mi kot kristjani v čast in ponos.

Pred dobrim tisočletjem in več so bili Slovani napol pastirski napol poljedelski narod. Posebno priljubljena je bila Slovanom čebeloreja — pili so medo. Stare Slovane je njihov značaj nagibal bolj k mirnemu delu kakor k bojnemu podjetju. Zato stvari zgodovinske pisce vobče hvalijo njihovo miroljubnost. Znali so brenkati na lire. Vsled zveze z bojevitimi narodi, Huni in Obri, so se nato dobro izvežbali v orožju in vojni umetnosti. O staroslovanskem verstvu nam je zelo malo znano. Bizantinski zgodovinar Prokopij pripoveduje, da poznajo gospodarja vesoljstva, ki povzroča grom in blisk. Njemu darujejo živali. Častijo tudi reke, vile in druga nadnaravna bitja, prinašajo jim razna darila in skušajo od njih zvedeti bodočnost. Pojedine, divji plesi in petje so

bili važen del slovenskega bogočastja. Tujci so zelo hvalili njihovo gostoljubnost. Rimski zgodovinarji hvalijo vernost slovenskih žen: „Žene Slovanov so čiste in zveste svojim možem nad vsako mero...“ Slovani se hranijo revno in preprosto, videti so umazani in zanemarjeni. Srca niso zvijačnega in hianskega, marveč so preprosti v svojih običajih. (Gruden „Zgodovina slovenskega naroda“).

Alpske predele so Slovani zasedli po hudih bojih z Rimljani in Germani. Požgali so in razrušili rimska mesta in zatrli tudi vse sledove krščanstva, da ni bilo potem skoraj 200 let med Slovenci niti cerkve niti duhovnikov. Globoko v mišljenje in življenje narodov posegajo verski nazori. Vera poganskih Slovanov še iz prvotne domovine je bila vobče oboževanje narave in njenih sil. Najznamenitejši pojavi in spremembe v vidnem svetu so jim bile delo skrivnostnih bitij, ki so jih ločili v dobra in slaba, bogove in bese (Perun, Daždbog, sonce, Kres, Svetovit, Triglav, Veles, Vesna, Lada, Stribog, vile, rojenice, škratež, čatež, povodni mož, mora, volkodlak i. dr.). Vsaka zadruga in vsako plemo je častilo še posebej duše umrlih poglavarjev kot hišne varuhe. Naklonjenost dobrih bogov in varstvo proti hudobnim besom so si skušali pridobiti z molitvami in daritvami. Darovali so navadno goved, ovce, poljske pridelke, katere so sežigali na žrtvenikih. Templov ali svetih hramov niso imeli. Sveti kraji, kjer so se vršili bogoslužni shodi in daritve, so bila navadno gradišča sredi župe, gore, gaj in gozdovi, zlasti pa izviri rek. Posebne duhovščine niso imeli. Gospodar zadruge, župan ali vojvoda je bil hkrati duhovnik, ki je v imenu naroda opravljal daritve. Praznikov so imeli mnogo, prilagodili so jih spremembam v naravi v letnih časih (koleda, badnjih, kres) ter jih praznovali z zažiganjem grmad, gorečimi plamenicami in rajanjem.

(Se nadaljuje).

odtrga kos zemlje in pokoplje Močilnika pod seboj. Z zlomljeno levo nogo in močno ranjeno desno so ga prepeljali v bolnico.

Izropana posojilnica (Völkermarkt-Velikovec). V noči minulega četrtega je v našem kraju lilo kot iz škafo. Blisk je zadel tudi električni vod in mahoma je bilo izredno pogodi nočnim tičem, ki so se že ure prej spravili v podstrešje poleg mestne posojilnice stoječega poslopja. Medtem ko so meščani spali, so uzmoviči predrl več sten, dospeli v posojilniške prostore, nasilno odprli železno blagajno ter odnesli celih 25.000 mark. Po vrvi so se nato spustili na cesto in izginili. Vest o nenadnem vlomju je meščane silno razburila. Orožništvo se trudi, da iztakne vlomilsko družbo.

Augsdorf-Loga ves. V Spodnjih Jezercih je umrl Matevž Romavh, pd. Mlinar. 6. julija smo 58 letnega moža izročili materi zemlji. Rajni ima za seboj dokaj trpljenja. Svetovno vojno je preživel na frontah in si brčkone tod nakopal sušico, kateri je poslej kljuboval še 20 let. Pred par leti je odšla v večnost njegova žena, lani je izgubil svojega sina. Dolgo je bil Mlinar slovenski občinski odbornik. Vsled svoje miroljubnosti je užival splošno spoštovanje. Na zadnji poti mu je v slovo zapel domači pevski zbor. Večni miu mir!

Dober tujski promet. (St. Niklas — Šmiklavž na Dravi). V naši mali župniji, ki šteti samo nekaj na 500 duš, a sega od Drave do Baškega jezera, imamo že nad 400 tujcev. Največ je Dunajčanov, veliko jih je tudi iz Berlina. Lepi kraj in milo vreme jim prav ugajata. Imamo v naši fari tudi že 10 gostiln, da pride torej na 50 faranov en „wirthaus“. V poletju je dovolj gostov pri južini in večerji. Še mnoge kmetske družine so se izselile v skednje ter odstopile stanovanja tujcem. — Zadnji teden je bilo ob Baškem jezeru nenavadno živo. Taborilo je na obrežju okoli 3000 uniformiranih šolarjev iz Prusije. S seboj so imeli šotore in kuhinje. Vsak dan so se vršili manevri, naskočili so

tudi naš slavn Tabor, visok 733 m, ter se borili ob naši Zili. — Jezero samo je v toplih dneh tako polno kopalcev, da so po trditvi hudomušnežev celo že ribe v manjšini. — Naš gospod župnik Hani Maierhofer-Kranjcov praznujejo 6. avgusta 40 letnico svoje nove sv. maše. Slavnost bo pri sv. Katarini na Jarvrhu v šentiljski fari in so vabljeni mladi in stari.

Koroški drobiž. Ker se prometne nesreče še vedno množijo, je odrejeno, da bodo krivci odslej strogo kaznovani in v hujših slučajih oddani v prisilno delavnico. — 16. letni Anton Pavlenič, delavec na Humberku, je utonil pri kopažu v Dravi. — Celovski športni teden se vrši od 22. do 29. julija. Na sporedu so nogometne igre (Celovec-Ljubljana, Dunaj-Beograd), jadrane regate, rokoborbe, plavalne tekme, vmes so koncerti in druge kulturne prireditve. — Na Ljubelj se je ponesrečil 18 letni Kaltenmorgen iz Westfalije. — Deželo je posetilo 126 inozemskih časnikarjev. — Bolgarski državnik Kjoseivanov se je ob povratku iz Berlina mudil tudi na Vrbskem jezeru in se laskavo izrazil o krasni okolici. — V Šmohoru bo z novim šolskim letom otvorjena kmetijska šola. — Na Visokem Sedlu pri Beljaku se je ponesrečila kmetica Angela Uršič. Padla je z voza, nabasena s senom, in si zlomila levo roko. — Do 15. julija veljajo za zgodnji krompir sledeče cene za producente: bela, modra in rdeča vrsta 4.95 Rm (za 50 kg), rumena, okrogla 5.35, dolga 5.75.

Naša prosveta

Družina — nepremagljiva trdnjava

Že smo povedali, naj bo odslej družina v ospredju naše narodne poštovanosti in našega slovenskega idealizma. Družina bodi torišče slovenske samopomoči na Koroškem. Prva šola je, prva cerkva in prvi oder, prva koncertna dvorana in prva delavnica. Srečen otrok, ki ga je krepila in bogatila družina za življenjsko borbo! Vzravan in veder pojde skozi življenje, nobena temna sila ga ne bo spravila s prave poti.

Nikakor ne mislimo, naj bi se v naših družinah modrovalo, teoretiziralo in učenjaško govorilo. Družina ne prenese suhoparnosti, marveč terja življenje. V suhem besedičenju pa je le prečesto malo, zelo malo življenja.

Molitev in pesem sta najdragocenejša sredstva družinske skupnosti in družinske vzgoje. Kjer je doma molitev in koder se v družinah poje, tam je polnost družinskega življenja. Molitev se dotika najglobljih kotičkov človeške duše, vzbuja najnežnejša občutja človeškega srca in rahlja zemljo prve mlade rasti. Molitev je blagodejna jutranja rosa, ki jo mlado popje slastno vsrkava in pije, da ga dneva suša ne uniči. Molitev je dobrodejen dežek, ki poji žejno zemljo in pripravlja njene hranilne snovi za rastlinsko rast. Molitev je govornica duše, ki je božja stvar v človeku. Pesem je utrip srca, ki ubira strune navdušenja, veselja, ljubezni, žarnosti, vedrine, resnosti, usmiljenja, nežnosti. Česar bi mlado bitje nikdar ne znalo izgovoriti in kar mu je samo lepa, podzavestna slutnja, to razsipata v razkošno molitev in pesem.

Silni so vtisi molitve in petja na mlado bitje. O otrokih slovenskih starišev v Vestfaliji in Franciji, v Ameriki in drugod, koder so Slovenci raztreseni, pripovedujejo, da jih slovenska molitev in slovenska pesem najbolj povezuje s slovenstvom. Naj si je njihova običajna govornica že jezik države, v kateri prebivajo, sama molitev in pesem zadostujeta za zavest, da pripadajo drugemu narodu. Sila molitve in petja je morda najočitnejša pri beneških Slovincih. Kjerkoli se v družinah beneških Slovencev še slovensko moli in poje, ne moreta ne italijanska šola in ne italijansko javno življenje izkoreniniti slovenskega značaja mladine. Vsa otrokova nprav je kakor greda, pripravljena za setev slovenske besede in na-

rodne vzgoje. Šele ko se družine predajo molku in se ukoreninijo v njihovem okolju italijanščina, so z otroci vred izgubljene za slovenstvo.

Mi koroški Slovenci živimo ob narodni in jezikovni meji. Naša ljudska šola je nemška. Vse javno življenje je nemškega značaja. Za narod v takih prilikah je družina zadnja rešiteljica. Lepa, vzvišena je njena naloga: Otroka naj pritisne na svoja prsa, priklene naj ga v svoj topli krog, polni naj žejno otrokovo dušo in idealizma željno otrokovo srce! Predvsem je naloga matere in starejših sester, da z otrokom molijo in pojejo, molijo slovenske molitve in pojejo slovenske pesmi. Ob slovenski molitvi in slovenski pesmi se bo odpirala nežna otrokova nram in bo hvaležno sprejemala dragocene zaklade, katere odreja tuji svet. Molitev in pesem bosta za otroka najlepše mladostno doživetje, njun odmev bo segal še v pozna leta dozorevanja. Družina ostane nepremagljiva trdnjava slovenstva.

Fürnitz-Brnca. Slovenska pesem, ta večno lepi in najvernejši izraz slovenske duše je doma vse povsod, kjer prebivajo slovenski ljudje. Malokje pa čuvajo ta naš biser s tolikšno ljubeznijo kakor v prelepi dolini med Jepo in Dobračem, tam na meji Roža in Zile. Prav posebno skrb ji že od nekdaj posveča slovensko kulturno društvo „Dobrač“ na Brnci, ki je postalo pod vodstvom svojega sedanjega dirigenta najboljši tolmač naše koroške narodne pesmi, katere sloves sega upravičeno daleč preko naše ožje domovine. Svoji lepi tradiciji so Brnčani ostali zvesti tudi danes. Kakor v prejšnjih časih, so tudi letos svojo vsakoletno večjo prireditev posvetili naši slovenski narodni pesmi. Morda je bil uspeh koncerta tokrat še večji kakor kdaj poprej; saj ni bila prepolna samo velika Prangarjeva dvorana, tudi zunanaj se je kar trlo slovenske mladine, ki je kakor zatopljena v molitev od daleč sledila mehkim melodijam do konca prireditve.

Naše gospodarstvo

Vsakdanja povest

Ko lega sopara na mesta in postaja ozračje med mestnim zidovjem nezno, ko postaja delo ob pisalni mizi, v trgovini in delavnici prava muka za njegove ljudi in se premožnejši meščanski svet odpravlja na oddih in prosto naravo — tedaj je velika sezona kmetskega ljudstva. Komaj je odpravljena košnja, zaduhti seno v skednjih, že rumeni klasje in poziva k spravljanju najdragocenejšega pridelka, ni še spravljen njiva, že drega drugi sadež k naglici in mu sledi tretji in četrti vse tja v pozno jesen. Dva svetova, kmetski in meščanski, oba nujna in potrebna za življenje celega ljudstva, vsak pa zase posebnost s povsem svojo vsebino, svojim ustrojem in svojim posebnim utripom.

Včeraj še je bilo mesto mikavno, polno privlačne sile. Mladi posestnik v njegovi okolici je sanjal o brezskrbnem delavskem življenju v tovarni ali kaki obrti mestne ulice, dekletje si je namesto prostrane narave želelo delokroga meščanske gospodinje v treh ali štiri sobah, mladež se borila za uradniška, trgovska in druga mesta. Morda je tudi danes še tako v glavah kmetskega ljudstva. Ena pa je razlika med prej in sedaj: življenjski tempo mesta postaja še hitrejši, brzina dela in nehanja še večja, ob obilici dela je tudi način mestne zabave, razgovora in oddiha izrazi-tejši. Mesto je danes spet mesto v pravem pomenu besede: kondenzirano življenje, konzument človeških zmognosti in še posebno človeških živcev, natrpna učenost in umetnost v izobilju, morje hiš, poedinih življenj in tudi morje — grobov.

In dežela? V času intenzivnega poljskega dela seve ni pripravno, da govorimo o čistem zraku, zelenju narave, o rdečih licih, pestrih nošah in zgodovinskih navadah. Delo kliče iz dneva v dan, vabi na polje, v gospodarska poslopja, na vrt, v hlev in sadovnjake. Vreme priganja. Pomanjkanje delavcev žene. Včeraj še je bilo težko govo-

riti o idili podeželskega življenja. Danes pa smo v svetu novih misli, novih prilik, novih zahtev, novih dolžnosti in pravic. In danes je lahko biti kmet, delavec v delavnici božje narave, množitelj narodnih vrst, prehranjevalec ljudstva. Kmetu z jasnim pogledom niti ni treba govorov o kmetskem dostojanstvu v krogu narodne družine, o kmetu kot hranitelju narodne moralne in gospodarske sile, o kmetu kot stebru naroda in države. Z novimi prilikami je razsodni kmet to modrost dojel tudi že sam in jo prebavil po svoje. Bogatejši je za spoznanje, da je kljub premožnim sencam danes najlepše biti kmet, gospodar na svojem gruntu. Vsikdar bo primanjkovalo delavcev zemlje, ker je to delo svoje posebno kraljestvo s svojimi zakoni in postavami. To je na eni strani bridka resnica, na drugi strani osrečujoča zavest, ki potrjuje kmetovo nenadomestljivost in njegovo brezpogojno nujnost. Kot človek in tudi kot gospodar ostane kmet neobhodno potreben v vseh časih in ob vseh prilikah.

Vsakdanjo povest smo povedali. Še preprostejša bi se njena resnica glasila tako: Teden dni lahko ješ in ne delaš, a nihče ne more tri dni delati in ničesar jesti!

Zavarovalnina in razdolžitvena akcija

Čestokrat so kmetje, ki so se prijavili za razdolžitveno akcijo, napačnega mnenja, da jim ni treba plačevati tekočih plačilnih obvez. Kdor tako misli, je v zmoti in si lahko škoduje. V razdolžitveno akcijo spadajo samo stari dolгови, ki so bili prijavljeni, ne pa tudi po prijavi nastale plačilne obveze. Kdor svojih tekočih plačilnih obvez ne izpolnjuje, kdor redne premije za zavarovalnino proti požaru, toči itd. ne plačuje, tudi nima pravice do zavarovalnine. Kdor dolguje premije in jih je prijavil za razdolžitveno akcijo, naj se takoj obrne na pristojno mesto v svrhu ureditve poravnave teh zaostalih premij.

Cement za sadne kleti. Državna kmečka organizacija Südmark je izposlovala za gradnjo kleti v različni velikosti in oblikah cement, ki je takoj na razpolago. Za revnejše kmete dovoljuje omenjena organizacija tudi podpore v vrednosti cementa do 10.000 kg, če se za gradnjo takoj začne in konča še do letošnje letine. Tozadevne prošnje vpošljite na Landesbauernschaft Südmark in Graz.

Tirolska, Predarlška in Solnograška so imele po zadnjem šteju živine 1938 skupaj 401829 goveje živine. Tekom štiri let se je število živine v teh deželah povečalo za 26.438 komadov ali 7%. Največji porastek zaznamuje s 16% Solnograška, nato Tirolska s 4%, dočim je na Predarlškem število goveje živine padlo za 1,2%. V splošnem se je zmanjšalo tudi število molznih krav in sicer skupno za 2.756 glav.

Sadni sok namesto mošta. — Že danes lahko opozorimo na zanimivo dejstvo, da v Vzhodni marki narašča izdelovanje brezalkoholnih pijač. Družba, ki se bavi z izdelovanjem takih pijač, računa, da se bo letošnja količina proizvodnje naravnost podvojila. Tako je razumeti težnje kmetijske organizacije za tem, da se sadjarstvo izboljša in razširi. Sadje bo imelo ob letini dobrega kupca, ravno tako bo povpraševanje po raznih jagodah nedvomno prav živahno.

Kako odstranimo apnenec z dna posode? V posodah, ki jih uporabljamo le za vodo, se od časa do časa nabere na dnu vsedlina apnenca. Tega lahko odpravimo s tem, če kuhamo v taki posodi vodo, ki smo ji prilili nekoliko kisa. Ta okisana voda tako zmehča apnenec, da ga z lahkoto odluščimo od dna posode. Če pa se je nabralo že toliko kamna, da to sredstvo ne pomaga več, poskusimo s solno kislino. Vendar pa ravnanje pri tem zelo previdno, da nam kislina ne pride do kože, ker bi jo razjedla.

Živinski trg. V Celovcu so prodajali pretekli teden živino po naslednjih cenah: prvovrstni voli 1.01; voli kvalitete A —.91, B —.83; krave kvalitete A —.85, B —.77, C —.65, D —.46; biki kvalitete B — 76, C —.63 nemških mark za 1 kg žive teže. V glavnem je potrebo mesa krila domača živina, primanjkovalo pa je telet, ki jih je od drugod doposlala državna živinska posredovalnica.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Čudni vremenski pojavi zadnjih dni. Vreme, kakršno imamo zadnje dni, vzbuja pozornost vsakogar in zasluži, da ga štejemo med izrednosti. Na nebu so se pojavila gotova znamenja in figuracije, ki dopuščajo po dosedanjih izkušnjah domnevo, da gre morebiti za vplive sončnih peg. Ponekod so vočigled hitremu padanju barometra in viharju podobnega vetra pričakovali, da bo vsak čas vtilo, pa ni bilo kaplje in nebo se je nenadno zjasnilo. Oblaki so kar kopneli kakor sneg ob žarkih spomladanskega sonca. V Celovcu so videli nedavno izredno redek pojav: nad Križno goro se je pojavila že ob pol petih zjutraj mavrica. Nekoliko pozneje so jutranjo mavrico opazovali tudi drugod po Koroškem. V Mariboru pa so v nedeljo proti polnoči opazili optično zelo zanimiv prizor treh mesecev in sicer izprva ločenih po oblakih, naposled pa združenih v obliki polne lune, dasiravno je bil tačas šele prvi krajec.

Krokodil v Pirenejih. Prebivalce v Osunu je strašila predpotopna zver, ki so jo nekateri opazili v skalovju Pirenejev. Prvi jo je zagledal neki kmet v gozdu, kako je nepremično, s široko odprtmi žrelom zrla vanj. Mož se je silno prestrašil in zbežal v vas. Kmalu nato sta „strašno zver“ videli dve ženski na bregu potoka. Orožniki so se odločili, da poiščejo zver in jo ustrelijo. Pridružilo se jim je sto lovcev. Dva dni je trajal že pogon, toda brez uspeha. Že so mislili, da se je zver preselila drugam. Na potu domov pa jo zapazijo skrito v grmovju. Takoj je zagrmelo več strelcev, toda pošast je ostala nepremična. Lovci so se previdno približali — glej pošast! Velik krokodil je stal tam. Bil je nagačen. Nekdo si je privoščil šalo, da je prestavljal krokodila na razne kraje in strašil ljudi. Hudomušneža sedaj iščejo orožniki.

100.000 dolarjev za glavo dominikanka-generala. Leta 1900 je prišel na Kitajsko 20-letni misijonar Vincent Lebbe iz Belgije. L. 1937 si je pridobil Kitajsko državljanstvo Yuan. — Naturalizirani Kitajec je bil s srčelim srcem in dušo pripravljen žrtvovati se za novo domovino. Ko je izbruhnila državljanska vojna, se je popolnoma posvetil oskrbi ranjencev. Kmalu je postal stotnik sanitetnega oddelka, sedaj pa je generalni poročnik pri severni kitajski armadi. Japonci so na njegovo glavo razpisali visoko nagrado, ki je narasla zdaj na 100.000 dolarjev.

Nemirno vsemirje. Ako se po noči ozremo na zvezdami posuto nebo, se nam zdi, da zvezde mirujejo. V resnici pa so zvezde nekaki vsemirski zrakoplovi, ki drviijo z neznansko brzino po vsemirju. Nikjer v vsemirju ni trdne točke, nikjer mirujočega telesa. Vse beži, se premika in dirja na vse strani. A vendar se nam zemljanom zdi, da se na nebu nič ne izpremeni v teku let, čeravno so naši zvezdoslovci izračunili, da drve nekatere zvezde z brzino do 500 km na sekundo! Izprememb ne opazimo radi prevelike oddaljenosti zvezd od naše zemlje. Šele po tisočletjih bi opazili, da so nekatere zvezde premaknile za malenkost na eno ali drugo stran, v primerjavi z luno za približno njeno širino. V vsemirju torej vse beži, dirja, izginja, se prikazuje. A ne tjavendan, temveč po nekem strogem zakonu okrog središča rimske ceste.

Koliko prebivalcev ima Italija. Po podatkih italijanskega statističnega urada je znašalo število prebivalcev Italije 31. maja 44.247.000 duš; poleg tega je na Egejskem otočju 140.000 Italijanov, v Libiji 800.000, v Abesiniji 10 milj. in v Albaniji nad en milijon prebivalcev.

Starost sadnega drevja je vobče večja, kakor si mislimo. Jablane in hruške dosežejo večjo starost kakor češplje in slive. Jablane, posebno plemenite sorte, dosežejo 60 do 80 let, gospodarske sorte dočakajo 100 do 150 let. Še daljše življenje imajo hruške moštнице, dočim rastejo žlahtne sorte le kakih 80 let. Starost sadnega drevja zavisi od zemlje in od oskrbovanja, pa tudi od rodovitnosti. Rodovitna drevesa se prej posta-

rajo kakor nerodovitna. Največjo starost doseže oreh. Ugotovili so celo 800 let stara orehova drevesa.

Ali so Benetke edino mesto, zidano na vodi? Znano mesto Benetke v Italiji ni bilo prvotno zidano na vodi, temveč na 123 malih otokih, ki jih je vezalo 368 mostov in mostičkov. Šele pozneje so začeli zabijati tudi v morje hrastova bruna in zidati na njih hiše in palače. A to mesto ni edino mesto, zidano na koleh. Na severu je veliko mesto Amsterdam, ki istotako stoji na vodi. Na mestu temelja je tam zabitih v morje na stotošče 10 do 15 m dolgih brun. Tudi Amsterdam ima okrog 300 mostov.

Ali je morje globlje kot je visoka najvišja gora? Pri Filipinih v Tihem oceanu je morje najgloblje. Tam so izmerili globino, ki znaša 10.850 metrov. Najvišja gora na svetu Mont Everest v Himalaji pa je visoka 8882 metrov.

Gumijevе podkve za konje so začeli uporabljati v državah, kjer imajo novo urejene avtomobilske ceste. Železne in jeklene podkve drse na trdih betonskih in asfaltiranih cestah, posebno kadar so mokre. Konji se ne morejo dovolj upreti, zato slabo vozijo in pogostokrat padajo. Gumijevе podkve so cenejše in dovolj trpežne. Konji imajo lahek tek in se tako brž ne utrudijo, ker je gumijeva podkve mehka in prožna. Vsled naštetih ugodnosti in pa ker so gumijevе podkve tudi trpežne, jih vedno bolj uvajajo.

Vrtnice si ohranimo sveže, če jih postavimo za nekaj minut v toplo vodo. Topla voda pa naj sega do cvetov. Ko jih vzamemo iz vode, jim prirežemo poševne peclje in jih postavimo v kozarce s čisto vodo. Tako pripravljene, že ovene vrtnice se bodo obdržale še 5 do 8 dni sveže.

Par za smeh

Sušnik in debelušnik. — Debeli suhljatega hujska: „Slišal sem, da bo odslej treba na vlaku plačati po teži.“ — Debeli zlobno odvrne: „To bo zate prav neprijetno. Če boš sam stal na postaji, se vlak zaradi teh par kosti sploh ne bo več ustavil.“

Živ in mrtev. — Učitelj sprašuje novosprejete otroke: „Kaj je tvoj oče?“ — Jakec: „Mrtev!“ Učitelj: „To je sicer prav žalostno, a hočem vedeti, kaj je bil tvoj oče, predno je umrl.“ — Jakec: „Živ!“

O varčnosti bo pridigal. — Župnik mežnarju: „Danes greš s puščico pobirati še pred pridigo!“ — Mežnar začuden pogleda: „?“ — Župnik: „O šparanju bom pridigal.“

Gostilniška cvetka. — Miha učeno razlaga tovarišem, kako narava nadomesti človeku čutila. Slepec navadno zelo dobro sliši. Gluhonemi je mojster v kretnjah. — „In če ima kdo krajšo nogo?“ — „Ima zato drugo daljšo!“

Nevarni prevratniki. — „Ali ne pripadate društvu s prevratnimi cilji? V neki družbi ste govorili, da boste odslej podiral vse!“ — Član kegljaške družine sem.“

Od včeraj. Učitelj krega Mihija: „Ti si mi pravi umazanec. Še sedaj se ti vidi na ustih, kaj ste opoldne južinali.“ — Mihi: „Kaj pa, gospod učitelj?“ — Učitelj: „Jabolčne štruklje!“ — Mihi: „Ni res, te smo imeli včeraj.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 2. četrtletju 1939: nad 2300.

Joh. Leon sen.

knjigarna, trgovina s papirjem in tiskovinami

Celovec, Obstplatz 2, tel. 42

tiskarna, knjigovoznica

Celovec, Domgasse 17, tel. 653